

กิจการที่ได้เปลี่ยนแปลงขึ้น
ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึง พ.ศ. ๒๔๗๘
ของ

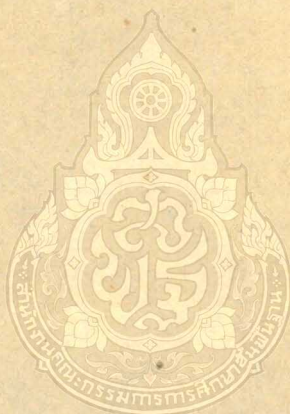
กระทรวงธรรมการ

กระทรวงธรรมการ
พิมพ์แจกในงานกุฐินพระราชทาน
ณ วัดอนงคาราม จังหวัดธนบุรี

พ.ศ. ๒๔๗๕

พิมพ์ที่โรงเรียนช่างพิมพ์ วัดสังเวช
บางลำพูบน พระนคร

หนังสือหาข่าว

กิจการที่ได้เปลี่ยนแปลงขึ้น

ระหว่าง พ. ศ. ๒๔๗๕ ถึง พ. ศ. ๒๔๗๙

ของ

กระทรวงธรรมการ

ด้วยจำเริญแต่ประเทศสยามได้เปลี่ยนรูปการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยมาแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ แล้วนั้น ปรากฏว่าได้มีผู้เอาใจใส่สนใจในการศึกษาของชาติและใคร่ที่จะได้รู้เห็นความก้าวหน้าแห่งการศึกษามากขึ้น กระทรวงธรรมการได้มาคำนึงว่า นับแต่ได้เปลี่ยนการปกครองมานั้น กิจการทั้งหลายในวงการศึกษาและการพระศาสนา ก็ได้เกิดมีขึ้นใหม่และเปลี่ยนแปลงไปตามกาลนิยมเป็นอันมาก จึงสมควรที่จะแสดงกิจการเหล่านั้นบางอย่าง เพื่อท่านผู้สนใจในความ

ก้าวหน้าแห่งประเทศชาติ จะได้อิทธิพลอันดีเห็นอย่างตาม
สมควร

๑. การศึกษา

ในหลักการศึกษารัฐบาลมีความปรารถนาอย่าง
ยิ่งที่จะให้การศึกษาก่อผลเมืองทั่วไปอย่างเต็มที่ ให้ได้รับ
การอบรมในระบอบการปกครองตามแบบรัฐธรรมนูญ ให้
ได้รับการศึกษาทางธรรมชาติ ทางงานและทางการ
สมาคม ฝึกฝนให้รอบรู้ มีปัญญาความคิด รู้จักค้น
คว้าหาเหตุผลโดยตนเอง มีจรรยาประกอบด้วยกำลังกาย
และกำลังใจเป็นอันดี กบ่งไม่ให้ละทิ้งเสียซึ่งจริยศึกษา
แห่งชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีของไทย มุ่ง
ประสงค์ให้ผู้ที่ได้รับการศึกษาแล้ว สามารถประกอบ
อาชีพ มีอนามัยและศีลธรรมอันดีงาม

ตาม ความประสงค์ของรัฐบาลทั้งกล่าวมานี้
กระทรวงธรรมการได้พยายามจัดการแก้ไขปรับปรุงการ

งานใหม่ระดมยกร่างขึ้นไปตามลำดับเท่าที่จะทำได้ คงจะได้
แยกกล่าวต่อไป

ประถมศึกษา

กระทรวงธรรมการได้พยายามเร่งรัดในอันที่จะให้
มีโรงเรียนประชาบาลครบถ้วนทุกตำบล ตามสถิติเมื่อสิ้น
พ.ศ. ๒๔๗๔ ปรากฏว่ามีตำบลที่ประกาศใช้พระราช
บัญญัติประถมศึกษาไปแล้ว เพียง ๔๒๕๓ ตำบล
กระทรวงธรรมการได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติเพิ่มเติม
อีก ๗๑๘ ตำบลใน พ.ศ. ๒๔๗๘ เป็นตำบลรวม
ด้วยกันทั้งสิ้น ๔๙๗๑ ตำบล และได้จัดการเปิด
โรงเรียนทำการสอนโดยครบถ้วนทุกตำบลที่ประกาศใช้
พระราชบัญญัติประถมศึกษาเพิ่มเติมแล้วใน พ.ศ.
๒๔๗๘ นี้ จึงเป็นอันว่ารัฐบาลได้ขยายการศึกษาโดย
จัดให้มีโรงเรียนประชาบาลอย่างน้อยตำบลละ ๑ โรงเรียน
ทั่วทั้งประเทศแล้ว

ในส่วนการประถมศึกษาทางวิชาชีพเบื้องต้นก็ได้พยายามขยายให้กว้างขวางกว่าเดิมโดยจัดให้มีโรงเรียนประถมวิสามัญเพิ่มขึ้น มีโรงเรียนประถมวิสามัญแผนกเกษตรกรรม แผนกทำสวน แผนกทำนาเป็นอาทิ นอกจากนั้นยังได้ขยายประถมวิสามัญแผนกอื่น ๆ เช่น แผนกการเรือน แผนกตัดเสื้อ แผนกช่างไม้ แผนกช่างเหล็ก แผนกทอผ้า แผนกช่างฝีมือสตรี เป็นต้น และการวิชาชีพดังกล่าวนี้ จังหวัดต่างๆ ในส่วนภูมิภาคก็ได้ออกเปิดการสอนขึ้นแล้วและกำลังเตรียมจะเปิดเพิ่มเติมอีกต่อไป ตามความสมควรแห่งลักษณะการอาชีพและความเหมาะสมแห่งภูมิประเทศของจังหวัดนั้นๆ โดยทั่วกัน

เพื่อให้ครูมีจำนวนและคุณภาพพอเพียงแก่ความต้องการ เมื่อต้น พ.ศ. ๒๔๗๔ ได้ตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัดขึ้นแทบทุกจังหวัดแล้ว

มัธยมศึกษา

ในแผนกมัธยมศึกษาได้ปรับปรุงระดับการอบรมสั่งสอนให้ดียิ่งขึ้น ได้ขยายชั้นศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลบางแห่งให้สูงขึ้น เพื่อให้เหมาะสมแก่กาลสมัยและภูมิประเทศ ได้เพิ่มจำนวนครูเท่าที่ค่าจ้างเงินพอจะเพิ่มได้ ได้เรียกครูใหญ่ต่างจังหวัดมาอบรมที่กรุงเทพฯ เป็นคราวๆ โดยอบรมสั่งสอนทางวิชาการและทางธุรการ ให้เป็นแนวเดียวกันกับโรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพฯ และจะได้นำความรู้ใหม่ไปปรับปรุงโรงเรียนของตนในส่วนภูมิภาคกับเพื่อเป็นกำลังช่วย อบรมครูประจำบาล อีกโดย

นับแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ มาจนถึงต้นปี การมัธยมศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลสามัญมีกิจการที่ควรกล่าวก็คือ

๑. ได้เปิดทำการสอนชั้นมัธยมต้น ๓๘ โรงเรียน

๒. ได้เปิดทำการสอนชั้นมัธยม ปลาย ๑๘
โรงเรียน (ในจำนวนนี้เป็นชั้นมัธยมปลาย (๗-๘)
๑๑ แห่ง)

๓. ได้ยุบโรงเรียนชั้นประถม เปิดทำการสอน
มัธยมศึกษา ๓ โรงเรียน

๔. ได้รวมโรงเรียนเล็กๆ ๔ โรงเรียน เป็น
โรงเรียนใหญ่ ๒ โรงเรียน (คือโรงเรียนมัธยมวัด
อมรินทร กับโรงเรียนมัธยมโฆสิตโสโมสร เป็นโรงเรียน
มัธยม อัมรินทรโฆสิต และโรงเรียนมัธยมวัดจันทร์
โสโมสรกับโรงเรียนมัธยมวัดสะพานสูงเป็นโรงเรียนมัธยม
โยจินบุรณะ)

๕. ยุบโรงเรียนประถมแผนกรัฐบาล เป็นโรง
เรียนประชาบาล ๕ โรงเรียน

ในแผนกมัธยมวิสามัญ ก็ได้จัดการเปิดโรงเรียน
มัธยมวิสามัญเกษตรกรรม (แผนกทำนา, ทำไร่ เลี้ยง
สัตว์) รวมกับโรงเรียนฝึกหัดครูประถมวิสามัญเกษตร

กรรม ที่จังหวัดเชียงใหม่แห่งหนึ่ง โรงเรียนมัธยม
 วิสามัญเกษตรกรรมแผนก ทำสวนที่ตำบล คลองบางกอก
 น้อย จังหวัดธนบุรีแห่งหนึ่ง โรงเรียนมัธยมวิสามัญ
 เกษตรกรรมที่โนนวิคแห่งหนึ่ง และที่หาดใหญ่อีกแห่ง
 หนึ่ง

ส่วนทางแผนกพาณิชย์กรรมนั้น เดิมก็มีอยู่เพียง
 ๒ โรงเรียนในกรุงเทพฯ แต่เนื่องด้วยได้เกิดมีความ
 นิยมแพร่หลาย มากขึ้น ทั้งในส่วนกลาง และภูมิภาค
 กระทรวงธรรมการจึงได้ เปิดแผนกฝึกหัดครูประถมพณิชย
 การขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๗๖ เพื่อเพาะครูพณิชยการส่ง
 ไปตามจังหวัดที่แสดง ความจำเป็นขอตั้งโรงเรียนมัธยม
 พณิชยการขึ้น ใน พ.ศ. ๒๔๗๗ ได้เปิดโรงเรียนมัธยม
 พณิชยการขึ้น ๑๐ จังหวัด กับโรงเรียนมัธยมพณิชย
 การสตรีชนในพระนครแห่งหนึ่งที่โรงเรียนเสาวภาและส่ง
 ครูพณิชยการที่สอบไล่ได้เป็นครูประถมไปเป็นครูโรงเรียน
 พณิชยการที่เพิ่งเปิดใหม่ ใน พ.ศ. ๒๔๗๘ ได้เปิดเพิ่มเติม

นอกจากวิชาอาชีพสำคัญ ๒ อย่างที่กล่าวแล้ว
ข้างบนนี้ ยังได้เปิดการสอนวิชาอาชีพประเภทอื่น ๆ เพิ่ม
ขึ้นอีก คือมัธยมวิสามัญ แผนกการเรือน แผนก
ช่างฝีมือ (สตรีและชาย) แผนกภาษาต่างประเทศ
แผนกช่างตัดเสื้อ แผนกช่างพิมพ์ แผนกช่างไม้ แผนก
อาชีพทางการ และแผนกช่างก่อสร้าง

สำหรับสถานศึกษาชั้นสูงใดเพิ่มขนอกแห่งหนึ่ง

โดยรัฐบาลได้แยกคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์
ออกจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มาตั้งเป็น
มหาวิทยาลัยขึ้นอีกแห่งหนึ่ง เรียกว่ามหาวิทยาลัยวิชา
ธรรมศาสตร์และการเมือง ส่วนทางจุฬาลงกรณ์มหา
วิทยาลัยก็ได้เพิ่มแผนกสถาปัตยกรรมศาสตร์และสัตว
แพทยศาสตร์ขึ้นอีก ๒ แผนก จำนวนนิสิตในจุฬา

ลงกรรมหาวิทยาลัยในแผนกต่าง ๆ ใดทวีมากขึ้นเป็น
ลำดับ ดังปรากฏในตารางข้างล่างนี้

นิสิตมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์แผนกต่าง ๆ

แผนก	พ.ศ.		หมายเหตุ
	๒๔๗๕	๒๔๗๘	
อักษรศาสตร์	—	๒๒๙	
วิทยาศาสตร์	—	๙๐	
วิชาครูอักษรศาสตร์	—	๑๗	
วิชาครู - วิทยาศาสตร์	—	๖	
เภสัชกรรมศาสตร์	๙	๑	
สัตวแพทยศาสตร์	—	๔	
เตรียมแพทยศาสตร์	—	๑๒๙	
แพทยศาสตร์	๖๖	๑๐๖	
วิศวกรรมศาสตร์	๓๙	๙๔	
สถาปัตยกรรมศาสตร์	—	๓๒	
พยาบาลและผดุงครรภ์	๑๑๓	๑๖๖	

แผนก	พ.ศ.	พ.ศ.	หมายเหตุ
	๒๔๗๔	๒๔๗๕	
รัฐประศาสนศาสตร์	๗		โอนไปขึ้นแก่มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์ การเมือง
อักษรศาสตร์-วิทยาศาสตร์	๑๕๘		แผนกนี้ต่อมาได้แยก ออกเป็นคณะแผนก เป็นเอกเทศ
รวม	๓๘๐	๔๗๒	

เพื่อให้เพียงพอกับจำนวนนิสิตที่เพิ่มขึ้น ทางมหาวิทยาลัยได้ก่อสร้างเพิ่มเติมสถานศึกษา คือ ทางคณะวิศวกรรมศาสตร์ ได้สร้างตึกวิศวกรรมศาสตร์ขึ้นใหม่ และเพิ่มเติมห้องทดลองทางแผนกวิศวกรรมโยธา

และวิศวกรรม เครื่องกล และทาง แผนก วิทยาศาสตร์ ใต้
 สร้างตั้ง วิทยาศาสตร์ ขึ้น อีก หลังหนึ่ง ส่วน ทาง คณะ
 แพทยศาสตร์ ก็ ใต้ สร้างตั้ง กายวิภาค และ สรีรวิทยา
 และตั้ง เอกซเรย์ เพิ่มขึ้น

นอกจากปริญญาทางแพทยศาสตร์ ซึ่งได้มีมาแต่
 เดิมแล้ว มหาวิทยาลัยยังได้ให้ปริญญาแก่นิสิตที่
 ศึกษาจบหลักสูตรเพิ่มเติมขึ้น ๓ แผนก คือ แผนก
 อักษรศาสตร์ แผนกวิทยาศาสตร์ และแผนกวิศวกรรม
 ศาสตร์ เป็น ๓ ปริญญาดังนั้น

การพลศึกษา

ในการบำรุง อนามัย และการอบรมทาง ความ ประ
 พุทธิของนักเรียนนั้น กรมพลศึกษากับกรมศึกษาธิการ
 ก็ได้ร่วมมือกันกระทำจนยิ่งขึ้น ได้จัดให้มีสารวัตรนักเรียน

สำหรับ สอดส่อง ดูแลความ ประพฤติ ของ นักเรียนทั่วไป
 ได้พยายาม^{ขึ้น}ให้^{ขึ้น}ผู้ปกครองเข้าร่วม^{ขึ้น}มิต้องทางโรงเรียน
 ในเรื่อง^{ขึ้น}นี้ โดยฉะเพาะ การพลศึกษาและการอนามัยใน
 วงการโรงเรียนรัฐบาล สังเกตว่าได้ก้าวหน้าไปยิ่งกว่า
 เดิมเป็นอันมาก ทั้งจะได้แสดงผลของการทำงานต่อไปนี้

๑. ตามโรงเรียนต่าง ๆ ได้เริ่มจัดให้มีสนาม
 และเครื่องเล่น เพื่อออกกำลังกาย เช่น บ่อทราย
 สะพานเลื่อน ซิงช้า กะดานหก ฯลฯ เช่นในโรงเรียน
 วัดสามจีน โรงเรียนศึกษานารี เป็นต้น

๒. ได้จัดวางอัตราเวลาเรียนเกี่ยวกับการพล
 ศึกษาให้พอเพียงกับความต้องการ ทั้งให้เหมาะสมแก่วัย
 และเพศ นอกจากนั้นได้แก้ไขระเบียบการและหลักสูตร
 การพลศึกษาให้กะทัดรัดยิ่งขึ้น

๓. เพื่อที่จะขยายการพลศึกษาออกไปให้ทั่วราชอาณาจักร
 ในการต่อไป ตั้งแต่ต้น พ.ศ. ๒๔๗๔ นี้
 ได้สั่งให้จังหวัดส่งนักเรียนมาอบรมทั่วทุกจังหวัด เพื่อ

ส่งออกไปเป็นครู ทำการสอนและเผยแพร่การพลศึกษา
ในขณะนั้นกำลังดำเนินการอบรมอยู่แล้วตามแผนการ
พลศึกษาใหม่

๔. ได้จัดสร้างสนามสาธารณะสำหรับเด็กใหม่
เครื่องอุปโภคการเล่นต่าง ๆ เช่น ซิงช้า สะพานเลื่อน
กระดานหก ฯลฯ ที่เชิงสะพานพระพุทธยอดฟ้าแล้ว๑แห่ง
เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับจัดตั้งในที่อื่นต่อไป

๕. การแข่งขันกีฬาระหว่างนักเรียนชายและ
ระหว่างนักเรียนหญิง ก็ได้ได้รับความนิยมจากประชาชน
มากขึ้น ส่วนการสร้างสนามกีฬาแห่งชาติ ซึ่งในขณะ
นั้นได้เริ่มสร้างแล้ว ก็คาดว่าจะแล้วเสร็จในกลาง พ.ศ.

๒๔๘๐

๖. การตรวจสุขภาพของครูและนักเรียนตาม
โรงเรียนต่าง ๆ ได้เป็นผลดียิ่งขึ้น ทางกรมได้จัดให้มี
รถพยาบาลขึ้นคนหนึ่งสำหรับออกไปช่วยทำการรักษาตาม
โรงเรียนต่าง ๆ และประจำสนามกีฬา นอกจากการ

ตรวจและบำบัดทั้งกล่าวมาแล้ว ยังได้จัดการให้ศึกษา
ตลอดจนการรวบรวมผลทำสถิติ เพื่อเป็นมาตรฐาน
ในการค้นคว้าวิธีการต่าง ๆ ให้เป็นอันสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๗. ได้จัดแบ่งแยกการลูกเสือออกเป็นเหล่าเสนา
และสมุทรเสนา และได้แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับลักษณะ
ปกครองลูกเสือ ตลอดจนปรับปรุงหลักสูตรใหม่ เพื่อ
ให้เหมาะสมแก่กาลสมัยยิ่งขึ้น ในการน้อมพลศึกษา
ได้เปิดการอบรม วิชาการ ลูกเสือ ตาม แนวหลักสูตรใหม่
แก่ผู้กำกับ และรองผู้กำกับลูกเสือทวราชอาณาจักรแล้ว
ครบหนึ่งในต้นคึก

๘. เปิดการฝึกวิชาทหาร แก่ นักเรียน ชายชน
ตลอดจนขยายออกไปในส่วนภูมิภาคด้วย

๙. การอนุสสาภาชาติของ อนุสมาชิก ตามโรง
เรียนต่าง ๆ ในขณะนั้น กำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณา
แก้ไขและวางโครงการ เพื่อให้กิจการในแผนกนี้สมบูรณ์
ยิ่งขึ้น

สถิติแสดงการศึกษา

ก. จำนวนโรงเรียน

ประเภท	พ.ศ. ๒๔๗๔	พ.ศ. ๒๔๗๕	หมายเหตุ
โรงเรียน รัฐบาล	๒๖๐	๒๓๗	โรงเรียนรัฐบาลมี จำนวนน้อยลงเพราะ ได้ยุบโอนไปให้แผนก ประชาบาลบ้าง และ
โรงเรียน ประชาบาล	๕,๔๗๑	๗,๙๗๖	เนื่องจากทางการได้ ตัดทอนโรงเรียนรัฐ บาลชั้นต่ำบางแห่ง
โรงเรียน วัด	๔๗	๘๒๐	เสีย โดยที่ความต้องการ จะเร่งคุณภาพของ โรงเรียนรัฐบาลให้ดีขึ้น
โรงเรียน ราษฎร์	๑,๑๕๐	๑,๓๓๓	
รวม	๖,๘๓๘	๑๐,๓๖๕	

ข. จำนวนครู

ประเภท	พ.ศ. ๒๔๗๕	พ.ศ. ๒๔๗๘	หมายเหตุ
ครูโรงเรียน รัฐบาล	๓,๕๓๓	๒,๕๖๐	ก. ครูโรงเรียน วัดใน พ.ศ. ๒๔๗๔ ไม่ได้ สำรวจสถิติ
ครูโรงเรียนประ ชาบาล	๓๓,๐๗๒	๓๕,๙๐๓	ข. ครูโรงเรียนเทศ บาลไม่มีใน พ.ศ. ๒๔๗๔ เพราะการ เทศบาลเพิ่งจะได้เริ่ม จัดทำกัน ใน พ.ศ. ๒๔๗๘
ครูโรงเรียน วัด	—	๘๓๓	
ครูโรงเรียน ราษฎร์	๒,๓๘๗	๓,๖๔๔	
ครูโรงเรียน เทศบาล	—	๒๐๓	
รวม	๓๗,๙๐๒	๓๗,๐๓๗	

ค. จำนวนนักเรียน

ประเภท	พ.ศ. ๒๔๗๔	พ.ศ. ๒๔๗๕	หมายเหตุ
นักเรียน โรงเรียน รัฐบาล	๔๓,๘๒๐	๖๔,๕๐๗	ก. พ.ศ. ๒๔๗๔ ไม่ ได้สำรวจนักเรียน โรงเรียนวัด
นักเรียน โรงเรียน ประชาบาล	๖๘๓,๑๑๗	๑,๐๕๔,๑๒๕	ข. พ.ศ. ๒๔๗๔ ยัง ไม่มีนักเรียนเทศ บาล
นักเรียน โรงเรียน วัด	—	๓๓,๕๓๓	ค. สวัดิ พ.ศ. ๒๔๗๕ คิดเพียง ๕ เดือนพฤษภาคม
นักเรียน โรงเรียน ราษฎร์	๕๓,๘๐๘	๘๔,๖๗๘	
นักเรียน โรงเรียน เทศบาล	—	๓๐,๓๘๕	
รวม	๗๘๗,๗๔๖	๑,๒๔๕,๒๓๘	

ง. ตำบลที่ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา

พ.ศ.	จำนวนตำบลที่ประกาศ ใช้พระราชบัญญัติแล้ว	คิดเป็นส่วนร้อยของจำนวน ตำบลทั้งหมดทั่วทั้งประเทศ
๒๔๗๔	๔,๑๔๘	๘๓.๒๘
๒๔๗๕	๔,๘๗๑	๑๐๐

จ. งบประมาณช่วยการศึกษาประชาบาล

ประเภทเงินที่รัฐบาลให้	พ. ศ.	จำนวนเงิน
เครดิต	๒๔๗๔	๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท
เงินในงบประมาณ	๒๔๗๕	๕,๖๘๗,๘๒๖ บาท

๒. การพระศาสนา

ก. การศึกษาพระปริยัติธรรม

๑. สนามหลวงไต่ออกประกาศตั้งหลักสูตรธรรม
ศึกษา^๕เอกชน ซึ่งแต่เดิมมีเพียงธรรมศึกษาโท โดย
อนโลมตามหลักสูตรนักเรียนเอกเป็นส่วนมาก เป็นอัน
ว่าได้มีหลักสูตรสำหรับ^๕ธรรมศึกษาครบบริบูรณ์ทั้ง ๓ ชั้น
เพื่ออุดหนุน^๕ชายหญิง^๕ได้มีโอกาสศึกษาและสอบความรู้อัน
หลักสูตรชั้นสูงในพระพุทธศาสนา อันผู้ที่จะเข้าสอบได้
ประโยชน์นักเรียน^๕ธรรม^๕ ซึ่ง^๕เป็นประโยชน์^๕ของตน^๕แห่งการศึกษา
เดิม^๕สนามหลวงไต่กำหนดไว้ว่า ต้องมีอายุ^๕แต่ ๑๗ ปีขึ้นไป
บันทึกไต่ออกประกาศยกเลิกการจำกัดอายุของผู้เข้า
สอบ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ศึกษาสมัครเข้าสอบไล่ได้โดย
ไม่จำกัดอายุ เป็นการส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรม
ให้เจริญยิ่งขึ้นและขยายให้แพร่หลายไปในหมู่ชนทุกชั้น

๒. การสอบบาลีสนามหลวงใน พ.ศ. ๒๔๗๘
ได้จัดทำให้นักเรียนบาลีทุกประโยคในต่างจังหวัดมารวม

สอบในกรุงเทพ ฯ แห่งเดียว เพื่อให้ผู้ศึกษาในหัวเมือง
 ได้มีโอกาสเข้ามามหาวิทยาลัย ฯ และทราบขนบธรรมเนียม
 แบบแผนที่ดี เป็นการเชื่อมสามัคคีเข้าสมาคมกลมเกลียว
 กันเป็นประโยชน์แก่การพระศาสนาและการปกครอง และ
 ทางรายได้จัดการ ขอร้องต่อรัฐบาลให้ กรมรถไฟยกเว้น
 ค่าโดยสารรถไฟแก่นักเรียนในต่างจังหวัดที่เดินทางเข้า
 มาสอบวิชาในกรุงเทพ ฯ ทั้งมาและกลับ

๓. จ่ายเงินงบประมาณ แผนก ศาสนูปถัมภ์บำรุง
 สำนักเรียนวัดต่าง ๆ เป็นจำนวน ๑๘,๔๘๐ บาท
 นอกจากนั้นยังได้จ่ายเงินศาสนสมบัติบำรุงสำนักเรียนและ
 เป็นค่าใช้สอยทั่วไปในการ สอบ ธรรม และ วิชา อีก เป็น
 จำนวน ๓๓,๕๔๔ บาท ๔๘ สตางค์

๔. จัด ขยาย การศึกษา แผนก ธรรม และ วิชา ให้
 แพร่หลายขึ้นอีก มีจำนวนผู้เข้าสอบและสอบได้ดังนี้

ก. การสอบไล่

นักธรรม เข้าสอบ ๕๔,๘๑๗ สอบได้ ๙,๖๑๐

ธรรมศึกษา เข้าสอบ ๘,๐๕๑ สอบได้ ๑,๖๗๔

เปรียญ เข้าสอบ ๓,๑๐๘ สอบได้ ๑,๐๒๑

ข. การอบรมศีลธรรมแก่ประชาชน ใน
การนั้น นอกจากทางวัดวาอาราม จะได้จัดให้มีการแสดง
ธรรมสั่งสอนประชาชนในวันธรรมสวนะแล้ว ในเมื่อเจ้า
คณะ ออกตรวจ การ คณะสงฆ์ในหัวเมืองก็ได้ถือโอกาส
แนะนำสั่งสอนประชาชนในท้องที่ผ่านไป

ค. การส่งเสริมการพระศาสนาและการ
ศึกษาให้ประสานกัน กิจการที่นับเนื่องในการส่งเสริม
การพระศาสนาและการศึกษาให้ประสานกัน มีดังต่อไปนี้

๑. จัดพระภิกษุสอนจรรยาตามโรงเรียน ซึ่ง
ทาง คณะสงฆ์ได้ออกประกาศวางระเบียบขึ้นไว้ ให้แพร่
หลายยิ่งขึ้น

๒. ตั้งประทวนสมณศักดิ์ พระภิกษุที่เป็นกรรม
การการศึกษาและเป็นผู้อุปการะโรงเรียน ตามที่เดิมพระบรม
ราชานุญาตไว้ เพื่อเป็นเกียรติยศแก่พระภิกษุที่ได้มีส่วน

ช่วยเหลือการศึกษาเป็นอย่างดียิ่ง ใน พ.ศ. ๒๔๗๙
สมเด็จพระสังฆราชเจ้าได้ทรงตั้งพระทวนสมณศักดิ์แก่
พระภิกษุที่เป็นกรรมการศึกษา ๕๒ รูป และทเป็นผู้นับ
อุปการะโรงเรียน ๘ รูป

๓. อบรมพระภิกษุเป็นครูโรงเรียนประชาบาลซึ่ง
ทาง คณะสงฆ์ได้ให้อบรมหลักการไว้เพื่อช่วยให้การ
ศึกษาประชาบาลเจริญขึ้นทันความประสงค์ของรัฐบาล
และเป็นทางประหยัดรายจ่ายในเรื่องเงินเดือนครูในสมัยที่
การเงินฝืดเคือง ได้ดำเนินการให้อบรมจัดตั้งการอบรม
พระภิกษุเป็นครูโรงเรียนประชาบาลเพิ่มชนอีก ๔ จังหวัด
คือจังหวัดสกลนคร นักเรียน ๖๖ รูป จังหวัดสมุทร
สงคราม นักเรียน ๑๕ รูป จังหวัดฉะเชิงเทรา
นักเรียน ๑๐๙ รูป จังหวัดสุพรรณบุรี นักเรียน
๑๓๐ รูป

๓. การศิลปากร

๑. แผนการรณคดีและโบราณคดี

ได้จัดทำระสอบทานหนังสือต่าง ๆ แล้วพิมพ์ขึ้น
เพื่อเป็นการเผยแพร่วิทยาทาน ใน พ.ศ. ๒๔๗๗ จัดพิมพ์
ขึ้น ๔๘ เรื่อง ใน พ.ศ. ๒๔๗๘ จัดพิมพ์ขึ้น
๗๐ เรื่อง

๒. งานศิลปทางวัตถุสุนทรพจน์

ได้สร้างหอประชุมแล้วเสร็จเมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๔๗๘
ได้เริ่มการโต้วาทีเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ค.ศ. นั้น ฌอ
ประชุมและเสร็จสิ้นลงเมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ค.ศ. นั้น
ในงานนี้ คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระ องค์ ได้มาเป็น
ประธานให้รางวัลในการแข่งขันรอบสุดท้ายแก่ผู้ชนะเลิศ
และแก่ผู้ชนะที่ ๒ ด้วย ประกาศผลเป็นต้นนิยมชมชอบ
ของประชาชนเป็นจำนวนมาก

๓. งานประณีตศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม

ได้ ออกแบบ และ ควบคุม การก่อสร้าง ประเภท
สถาปัตยกรรม ของ รัฐบาล รวมทั้งการซ่อม พระราชฐาน
ปฏิสังขรณ์พระอาราม และปณิชนิสถานอันเป็นโบราณวัตถุ
ด้วย ในเวลา ๒ ปีที่ผ่านมาได้ ออกแบบก่อสร้าง
๑๖๙ แห่งซึ่งเป็นราคาก่อสร้างกว่าล้านบาท และ
ได้ดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล เช่นให้ผู้รับเหมา
ที่รับทำการก่อสร้างหรือซ่อมแซมใช้กรรมกรไทยไม่น้อย
กว่าร้อยละ ๕๐ ของกรรมกรทั้งหมด ใช้วัตถุก่อสร้าง
ซึ่งมีและทำขึ้นในเมืองไทยให้มากที่สุด เพื่อเพิ่มและพูน
อุตสาหกรรมของคนไทยและประเทศสยามให้เจริญขึ้น

๔. งานพิพิธภัณฑ์และโบราณวัตถุ

การ รักษาโบราณสถาน ตามหัวเมืองได้ประกาศ
ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแห่งชาติไว้ตามพระราช
บัญญัติว่าด้วยโบราณสถานและศิลปวัตถุและการพิพิช

ภณฑแห่งชาติ พ.ศ. ๒๔๗๘ แล้ว ๔๖ จังหวัด
และยังกำลังจัดทำอยู่อีก ๒๔ จังหวัดซึ่งจะได้ประกาศ
ต่อไป

ส่วนสถานที่พิพิธภัณฑที่ กำลังชำระคหกรรมอยู่
ก็ได้พยายามซ่อมแซมเท่าที่จะทำได้ ที่สำเร็จไปแล้ว
คค ๑. พระที่นั่งพุทธไสสวรรค ๒. พระที่นั่งอิศรา
วณณ ๓. พระที่นั่งลาโวธรัตนประภาส ๔.
พระที่นั่งภุมมมณเฑียร ๕. พระที่นั่งบรรพภิมุข ๖.
พระที่นั่งอศราภิมุข ๗. ระเบียบวังจันทรมุข (อยุธยา)
๘. บริเวณวัดพระศรีสรรเพชญ์ (อยุธยา) ๙. พระ
ที่นั่งพิชัยคีรีสถล (อยุธยา) ๑๐. เทวสถาน
จังหวัดลพบุรี

ในระยะ ๒ ปีที่แล้วมานี้ มีจำนวนคนเข้าชมพิพิธ
ภัณฑสถานทั้งกรุงเทพฯ และหัวเมืองประมาณ ๑๕๘,
๖๖๗ คน ทางกรมได้จัดทำบรรยายและอธิบายที่มา

ของศิลปโบราณวัตถุเพื่อผู้เข้าชมจะได้เข้าใจและรู้จักการ
ศิลปของชาติโดยสะดวกยิ่งขึ้น

๕. การหอสมุด

นอกจากทางการจะได้ขยายขยาย การหอสมุดใน
พระนคร โดยจัดสถานที่เก็บและวิธีการเก็บให้เหมาะ
สมยิ่งขึ้นแล้ว ทางการยังได้ดำริจัดตั้งสาขาหอสมุด
ขึ้นในต่างจังหวัดให้เป็นสถานเผยแพร่วิทยาทานเป็นการ
เปิดหีบเปิดตาของประชาชน ในระยะ ๒ ปีที่ล่วงมาแล้ว
ได้เปิดสาขาขึ้น ๕ แห่ง คือ นครศรีธรรมราช, นคร
ราชสีมา, เชียงใหม่, พิษณุโลก, และนครนายก
และกำลังจะจัดขยายไปตามจังหวัดต่าง ๆ ขึ้นอีก เป็น
เป็นลำดับต่อไป

๖. โรงเรียนศิลปากร

โรงเรียนนี้ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๔๗๘

เวลานักเรียน ๒๐๐ คน ได้แยกสอนเป็น ๓
แผนก คือ

ก. แผนกนาฏดุริยางค์ แผนกนฤกษการแสดง
ละครและสิ่งคิด และการนาฏศาสตร์อื่น ๆ ได้ออกแสดง
ในงานต่าง ๆ เป็นต้นว่าแสดงในการพระราชพิธี ใน
การกระชายเลี้ยง ฯลฯ เหล่านี้ สังเกตว่าประชาชนพอใจ
ในแผนกนาฏดุริยางค์คนเป็นอันมาก

ใน พ.ศ. ๒๔๗๗ ทางกรมได้จัดแผนกนาฏ
ดุริยางค์ออกไปแสดง เผยแพร่ในประเทศญุ่น และแมน
จูครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ นอกจากจะได้ผลในการเผยแพร่ศิลปะ
ของชาติแล้ว ยังได้ผลในทางเผยแพร่เกียรติคุณของ
ชาติอีกโสดหนึ่งด้วย

ข. แผนกประณีตศิลปกรรม สอนการช่างขึ้น
ได้ขึ้นพระบรมรูปสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๘
สำหรับรัฐบาล มอบแทนให้กับผู้ที่ต้องการไปประดิษฐาน
ไว้สักการบูชา และได้ขึ้นรูปท้าวสุรนารี ซึ่งจังหวัด

นครราชสีมาได้ขอร้องให้ช่วยจัดการให้ นอกจากนั้น
ได้ทำการปั้นสิ่งอื่นๆอีกหลายอย่าง เช่น ปั้นลายป
ส สลักโลหะในเขตต์พระบรมมหาราชวังและปั้นรูปตัวอ
สนามกีฬาแห่งชาติเป็นต้น

ค. แผนกศิลปอุตสาหกรรม เวลาอันเริ่มต้
การช่างรัก ช่างเขียน เครื่องเคลือบ และมีก
ฝึกหัดทำการช่างไม้ ช่างน้ำมันลงรัก ฆะสมทินเผา
เรียนทำน้ำยาเครื่องเคลือบอย่างง่ายขึ้นไป จนถึง
ยาประดับมุกต์ ลายรคน้ำ ลงรักสี การปั้น การ
เตาเผาอย่างปราณีต การฆะสมยา รุมยา งานที่
ไปแล้ว ก็คือ ลงรักขัดทองรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักร
จักรสยามฉบับที่จำลองทั้ง ๖๘ ฉบับ นอกจากนั้น
ได้จัดทำวัตถุต่าง ๆ อันเป็นภาชนะในอันที่จะส่งเสริมแ
พัฒนาศิลปของไทยไว้เป็นจำนวนกว่า ๖๐๐ ชิ้น สำหรับ
เป็นตัวอย่างซึ่งจะตรวจดูได้ณสนามที่โรงเรียนนี้

พิมพ์ที่โรงเรียนช่างพิมพ์ วัดสังเวช ถนนพระสุเมรุ
พระวิสิษฐพจนการ ผู้พิมพ์โฆษณา ๑๒. ๗. ๗๙

